

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING

1952

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet/eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
1939		1.566	3.520 / 3,24	6,20	5.512	121 / 69 / 52	108 / 50 / 56		
1951		1.535	3.700 / 3,70	22,64	5.679	143 / 54 / 73	83 / 29 / 54		
1952		1.485	3.775 / 3,68	25,27	5.601	145 / 55 / 78	73 / 28 / 50		
1953		1.505	3.880 / 3,71	24,00	5.830	159 / 78 / 86	83 / 29 / 53		

1) productie / consumptie / export mln. kg.

<u>1952</u>			
<u>1952-02-20</u>	LC	België zou Benelux omzeilen door aankoop van Deense boter	
<u>1952-02-21</u>	NvhN	Benelux-geschil om boter. België koopt Deense boter! – (zelfde onderwerp)	
<u>1952-05-05</u>	LC	Condensexport voor 80 pct. in handen van particulieren	
<u>1952-05-28</u>	ZZNB	FNZ: ‘Het afgelopen jaar leverde voor de zuivel bevredigende resultaten op’	
<u>1952-07-01</u>	ZD	Georganiseerde landbouw – FNZ. – vraagt: Laat de consumptiemelkprijs los!	
<u>1952-11-04</u>	ZD	Melkprijsgarantie nog niet vastgesteld.	
<u>1952-11-06</u>	LC	Tekort LE.F. 1952 kleiner dan raming	
<u>1952-11-12</u>	ZD	Stichting vd. Landbouw. Maximum-consumptieprijs moet opgeheven worden.	
<u>1952-11-22</u>	PZC	Melkprijs voor 1953, Garantieprijs gem. 20 ct. bij 3,5 % vet	
<u>1952-11-28</u>	PZC	Consumenten-subsidie op de melk gaat volgend jaar April verdwijnen	
<u>1952-12-17</u>	LC	Zuivelfonds met groot overschot – kleine voorraden I.V.Z. (koelhuisboter)	
<u>1952-12-17</u>	ZD	FNZ.: Rumor om de „goedkope” roomboter	
<u>1952-12-18</u>	www	Brief Minister Mansholt aan Tweede Kamer. Garantieprijs en verrekenprijs	

1952

Leeuwarder Courant, 1952-02-20

België zou Benelux omzeilen

Nederland protesteert tegen Belgische aankoop van Deense boter

Langs diplomatieke weg heeft Nederland bij België geprotesteerd tegen de Belgische aankoop van 500 ton verse Deense boter. Deze handelwijze strookt volgens het Nederlandse inzicht niet met het protocol van Luxemburg dat in het kader van de Benelux werd gesloten.

In België toont men zich hoogst verwonderd over het Nederlandse protest, want, zo zegt men, Nederland kan op het ogenblik niet voldoende verse boter leveren. Bovendien kent het protocol van Luxemburg Nederland een preferentierecht toe, hetgeen echter nog geen exclusiviteitsrecht betekent. Natuurlijk zal België weer boter van Nederland betrekken, zodra daar de schaarste is opgeheven. Koelhuisboter, die Nederland aanbiedt, wil België niet.

In Nederlandse zuivelkringen toonde men zich uiterst gebelgd over de Belgische handelwijze. Men zoekt er een ruiltransactie tegen Belgische industrieproducten achter. Er is overigens nog een aanwijzing, dat de Belgen hun afspraken niet behoorlijk nakomen, omdat zij hun minumprijzen zo hoog stelden, dat de Belgische handel weinig belang in het Nederlandse product stelde. Overigens is het Nederlandse protest vergezeld gegaan van een aanbieding van 500 ton boter,

In Nederlandse zuivelkringen heeft men voorts ernstige critiek op de beslissing van het *Bedrijfschap Zuivel* om Nederlandse koelhuisboter in December op de eigen markt te brengen zonder dat op de wikkels de vermelding „koelhuisboter” voorkwam. Deze boter is even duur verkocht als de verse en daarom leverde de handel liever verse boter aan de consumenten. Hierdoor is een zekere krapte op de botermarkt ontstaan, die de Belgen hebben aangegrepen om Deense boter te kepen.

Nieuwsblad van het Noorden, 1952-02-21

Benelux-geschil om boter

België ging protocol-boekje te buiten

(Van onze Brusselse correspondent)

Er is een oplossing gevonden voor het jongste Benelux-geschil, n.l. de invoer door België van 500 ton Deense boter. België zal èn 500 ton Nederlandse èn 500 ton Deense verse boter invoeren. Volgens het Benelux landbouwprotocol van 9 Mei 1947 dienen de beide Benelux-partners elkaar de preferentie te verlenen bij de levering van een aantal landbouwproducten, welke met name zijn genoemd. De Belgische regering ageerde regelrecht tegen het protocol toen zij besliste om Deense boter in te voeren.

Wat is nu de Belgische verklaring? Sedert geruime tijd, nl. sedert begin Januari, waren onderhandelingen met Nederland gaande over bijkomende leveringen van Nederlandse boter aan België. Nederland heeft echter momenteel slechts 1000 ton koelhuisboter in voorraad, terwijl

het Belgische publiek verse boter wenst. Het Belgische boterverbruik bedraagt 12 kilo per jaar per hoofd tegen 3 à 4 kilo in Nederland. Naar de letter van het protocol is de beslissing van de Belgische regering in geen geval goed te praten. Er is echter geen reden om over 500 ton boter een groot kabaal te maken, aldus zei onze Belgische zagsman, temeer omdat Nederland momenteel maandelijks 2500 ton boter naar België verzendt België in Europa de duurste prijs voor die Nederlandse boter betaalt en er nooit partijen zijn teruggezonden.

Nederlandse visie

Van Nederlandse zijde resumeerde men ons het conflict als volgt: De Belgische instanties hielden het prijsverschil tussen verse en koelhuisboter te laag. Zij hebben zelf 2000 ton Belgische koelhuisboter in de handel gebracht, ofschoon dit een geringe hoeveelheid is vergeleken met België's jaarlijkse consumptie van 95.000 ton. Maar de Belgische instanties hadden eerst de nog resterende 1000 ton Nederlandse koelhuisboter dienen te importeren, daarna zou van Nederlandse zijde geen bezwaar hebben bestaan tegen de invoer van Deense boter in België.

Thans heeft minister Mansholt geweigerd in te gaan op het Belgische verzoek om bij uitzondering 500 ton Deense boter in België toe te laten, waarop het conflict losbrak en de Belgische regering eigenmachtig besloot om die boter toch in te voeren.

De Belgische regering stelt daarom zo veel prijs op de invoer van boter, omdat de boterprijs sedert begin Januari ver boven de 100 frs per kilo schommelt, ca f 8.- kost, wat voor dit tijdstip van het jaar veel te duur is.

Slechts door invoer kan die prijs naar omlaag. De oplossing dat België èn 500 ton Nederlandse koelhuisboter én 500 ton verse Deense boter afneemt. maakt een eind aan deze kleine Benelux-storm.¹

Leeuwarder Courant, 1952-05-05

Condensexport voor 80 pct. in handen van particulieren

Zo goed als alle gecondenseerde melk in Nederland wordt uitgevoerd. De spreiding van deze export over de wereld is vrijwel volledig, zodat de condens naar alle delen der aarde gaat, behalve naar Australië. De export van condens bedraagt in Nederland (1951) 175.000 ton, wat 45 procent van de wereldmarkt omvat. Amerika komt pas op de tweede plaats met 24 pct. van de wereldhandel, aldus vertelde drs. L. Roepen in een bijeenkomst op de Zuivelbeurs te Utrecht.

De secretaris van de *V.V.Z.M.* voegde er nog aan toe, dat deze belangrijke deviezenbron voor wat de condens betreft, voor 80 procent in handen is van de particuliere handel en dat ze slechts voor 20 pct. door de coöperaties wordt verzorgd.

De zuivelindustrie, die de grootste Nederlandse industrie is, neemt 43 pct. van de landbouw-export voor haar rekening, t.w. voor 707 miljoen gulden, daarvan maakt de condens 230 mln. uit, de boter 238 mln. en de kaas 175 mln. gulden.

1 In een latere terugblik -NvhN 1952-04-01 – vraagt de Belgische minister van Landbouw zich af; „waarom zijn Nederlandse collega – Mansholt – zich zo druk maakt over 500 ton Deense boter. De 8 miljoen Belgen kopen meer Nederlandse boter dan de 50 miljoen Duitsers en de 50 miljoen Engelsen”

FNZ. Het afgelopen jaar leverde voor de zuivel bevredigende resultaten op

De subsidie op de consumptiemelk blijft

In de dezer dagen gehouden vergadering van de *Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Drenthe*, heeft de heer J. A. Geluk, secretaris van de *Kon. Ned. Zuivelbond (F.N.Z.)* gesproken over „Actuele zuivelvraagstukken”. **Hij stelde, de vraag welke rechten de landbouw heeft om garantieprijsen te verlangen**. Daarbij moet men zich niet richten op een aanspraak ontleend aan de diensten die de landbouw in oorlogstijd aan de gemeenschap heeft verleend. Veel sterker is het argument, dat geen enkele regering kan toestaan, dat de landbouw te gronde zou gaan of althans totaal zou verarmen. Daarom zal elke regering er naar moeten streven het landhouwbedrijf lonend te houden.

De uitkomsten over 1951

Over het jaar 1951 kunnen de uitkomsten bevredigend worden genoemd. Gemiddeld word per kg. melk ruim 19 cent ontvangen, zodat de garantieprijs van 17,75 cent ruimschoots is overtroffen. Dat was trouwens ook wel nodig omdat intussen de productiekosten aanmerkelijk zijn gestegen. Het eerste kwartaal van 1952 heeft eveneens prijzen opgebracht, waarmee de veehouder tevreden kan zijn.

Het is een gezond verschijnsel, aldus de heer Geluk, dat er minder boter wordt gemaakt en daartegenover meer kaas en meer volle-melkpoeder en condens. Dit heeft de botermarkt aanzienlijk ontlast. Daarentegen is de handhaving van de lage prijzen voor consumptiemelk minder in overeenstemming met de economische werkelijkheid. Spr. legde er de nadruk op, dat een hoge melkconsumptie van grote waarde is, zowel voor de volksvoeding als voor het zuivelbedrijf. Er is echter economisch iets niet in orde wanneer een normaal levensmiddel, dat in overvloed verkrijgbaar is, beneden de kostprijs wordt verkocht.

Boter en melk

In het jaar 1951 is de boterconsumptie in het binnenland met 10 pct. gestegen. Verder heeft België 20.000 ton boter afgenomen en is aan Engeland 18.000 ton boter geleverd. Op deze laatste levering is evenwel 19 miljoen gulden verloren, welk bedrag betaald is door het Zuivelfonds en dus geput uit de winsten op de zuivelexport naar andere landen. De laatste maanden levert Nederland ook boter voor het Amerikaanse bezettingsleger in Europa. Zolang deze export meer oplevert dan verkoop aan Engeland, is deze zaak gezond. Van veel betekenis is voorts, dat de boter de Amerikaanse consument bereikt in Nederlandse verpakking, waarvan een krachtige propaganda voor het Nederlandse product uitgaat.

Verder besprak de heer Geluk consumptiemelk-vraagstuk, dat thans in zijn geheel op de helling wordt genomen. Op 13 Juli a.s. moeten nieuwe regelingen komen, waarbij een grotere bedrijfsvrijheid wordt nagestreefd. Zowel de regering als de melkproducenten zullen de consumptiemelk blijven subsidiëren, maar het is mogelijk dat de vergoeding voor de aanvoer van aanvullingmelk voor de melkinrichtingen in het Westen des lands, komt te vervallen. Dit zal dan wellicht enige prijsstijging veroorzaken, doch daartegenover gezondere bedrijfstoestanden scheppen.

Georganiseerde landbouw vraagt: Laat de consumptiemelkprijs los!

De Stichting voor de Landbouw en Kon. Federatie van Ned. Zuiverfabrieken F.N.Z, betreuren het, dat de overheid heeft afgezien van een begin van aanpassing van de melkprijs.

In een brief aan de minister van Landbouw delen beide organisaties mede, dat de consequenties, verbonden aan een eventuele handhaving van de tegenwoordige consumptieregeling, na afloop van het lopende „melkprijsjaar” (tot 2 Nov. a.s.), geheel voor rekening van de overheid dienen te blijven.

Dan zal beslist kunnen worden over een melkprijsgarantie en een al of niet in stand houden van een *zuivelfonds-IV* voor het jaar November 1952 - November 1953, zonder dat daarbij de door de organisaties niet langer te aanvaarden gevolgen van een consumptiemelkregeling nog een rol kunnen spelen. Een oplossing kan slechts gevonden worden door het loslaten van de maximum-consumentenprijs, aldus menen de organisaties.

In het jaar tot November 1951 werd rond 45 miljoen gulden aan toeslagen op consumptiemelk door het *landbouw-egalisatiefonds* (overheidssubsidie) uitbetaald. Uit het *zuivelfonds*, dat uit heffingen op voor alle bewerkingen en bestemmingen geproduceerde melk wordt bijeengebracht door de veehouders werd 70 miljoen gulden als toeslag op consumptiemelk betaald. De veehouders in het westen des lands hebben geen vrijheid hun melk te verkopen, waar zij willen.

Bovendien scheppen de genoemde toeslagen mogelijkheden tot ontoelaatbare concurrentie tussen zuivelbedrijven. Temeer reden, aldus de organisaties, om de maximumprijs voor consumptiemelk los te laten.

Melkprijsgarantie nog niet vastgesteld.

Zoals bekend, heeft de *Stichting voor de Landbouw* Minister Mansholt voorstellen gedaan, die betrekking hebben op het toekomstige melkprijsbeleid. Bij de beoordeling van dit voorstel moet in aanmerking worden genomen, dat een en ander een wijziging met zich zou kunnen brengen van de melkprijs voor de consument.

Het ministerie van landbouw heeft nu medegedeeld, dat een eventueel gewijzigd melkprijs-systeem voor het melkprijsjaar 1952-1953 niet per 1 November kon worden vastgesteld. Het ligt wel in de bedoeling de uit een eventueel gewijzigd systeem voortvloeiende nieuwe prijzen voor de boer met terugwerkende kracht per 1 November 1952 te doen ingaan.

In afwachting daarvan heeft het bedrijfschap voor zuivel inmiddels een voorlopig zuivelfonds (IV) ingesteld, teneinde o.m. uitbetaling van de zuivelwaardetoeslagen mogelijk te maken.

Oprichting Zuivelfonds-III ? 1952 / 1953

Leeuwarder Courant, 1952-11-06

Tekort LEF. 1952 kleiner dan raming

f75.556.000 in plaats van f110.000.000

De herziene raming voor het *Landbouw Egalisatie Fonds* voor het jaar 1952 heeft, blijkens de toelichting op grond van de situatie van 1 September van dit jaar, aanzienlijke wijzigingen ondergaan. Op de oorspronkelijke begroting werd het nadelig slot van de afdeling akkerbouw geraamd op 34.820.000 gulden, terwijl thans geraamd wordt een voordelig slot van 8.590.000 gulden,

Het hieruit volgende voordelige verschil bedraagt 43.410.000 gulden. Dit werd behaald door een voordelig verschil op broodgranen door lagere prijzen en vrachten van buitenlandse granen minder invoer, hogere binnenlandse prijzen, verhoogde prijzen van importtarwe en een batig saldo van heffingen en restituties bij de maalindustrie tot een voordelig verschil van 48 miljoen.

Op veevoeders werd een voordelig verschil behaald van 21 miljoen door 250.000 ton minder import, verhoogde binnenlandse prijs (tezamen 30 miljoen, doch een verminderd inkomen uit heffingen op uitvoer van producten van negen miljoen.

Het nadelige saldo op export bacon naar Engeland wordt thans 3,5 miljoen lager geraamd, dan op de begroting.

Het oorspronkelijke geraamde tekort op zuivel, margarine, vetten, oliën van 48,5 miljoen gulden, wordt thans twee miljoen lager gesteld. De onderafdeling zuivel belooft een nadelig verschil van 31 miljoen

De oorspronkelijke begroting gaf een nadelig saldo aan van f 110.000. Dit nadelig saldo wordt thans geraamd op f75.556.000.

Stichting voor de Landbouw.

Maximum-consumptieprijis moet opgeheven worden.

Verplichte levering van melk is niet billijk.

De *Stichting voor de Landbouw* heeft een schrijven gericht aan de leden van de Tweede Kamer naar aanleiding van de behandeling van de Begroting. In dit schrijven geeft de Stichting een uiteenzetting over de moeilijkheden, die zich voordoen in de consumptiemelkvoorziening in het bijzonder in het Westen van het land:

De vraag naar consumptiemelk is toegenomen om twee redenen: Het verbruik is, vergeleken met voor de oorlog, gestegen met 50 pCt per hoofd der bevolking en de bevolking is sindsdien met anderhalf miljoen toegenomen. De totale behoefte is het meest gestegen in het Westelijk gedeelte van Nederland, dat het dichtst bevolkt is. Na de oorlog is de prijs van het krachtvoer aanzienlijk gestegen en is mede door het gebrek aan dollars de invoer sterk beperkt. Dit heeft tot gevolg gehad, dat vooral de wintermaanden, wanneer de koeien op stal staan, de melkproductie veel lager is dan voor de oorlog. Om deze reden moet gedurende een groot deel van het jaar, maar vooral gedurende de winter, een grote hoeveelheid aanvullingsmelk uit andere gebieden van Nederland naar het Westelijke consumptiegebied worden gebracht.

Gemiddeld over het gehele jaar genomen moet in het Westen 40 pCt van de consumptiemelk uit andere gebieden worden aangevoerd. Niet alleen dus, dat de productiekosten van de melk in het algemeen gestegen zijn, ook de hogere kosten van een grotere hoeveelheid aanvullingsmelk uit andere gebieden, hebben de kosten van de consumptiemelk in het Westen nog eens extra verhoogd.

De moeilijkheden van de consumptiemelkvoorziening zijn nog aanmerkelijk verzwaaard door het handhaven van een maximum-consumentenprijs, die ligt op een peil, dat sedert 1945 vrijwel niet veranderd is en dat veel lager ligt dan de marktwaaarde, van de melk. Dit bracht met zich mee, dat de verplichting voor het overgrote deel van de veehouders en de zuivelbedrijven in het Westen van het land tot het leveren van consumptiemelk, welke verplichting nog stamt uit de oorlogsjaren, tot heden toe is gehandhaafd, hoewel de veehouders in het overige gedeelte van Nederland reeds enkele jaren geleden vrijheid van bestemming voor hun melk hebben gekregen. Deze verplichting wordt algemeen als onrechtvaardig beschouwd.

Het heeft voorts tot gevolg, dat jaarlijks uit het *landbouw-egalisatiefonds* een subsidie van 7 tot 10 miljoen moet worden versterkt tot dekking van de transportkosten e.d. van de aanvullingsmelk, en een subsidie van ongeveer 70 miljoen voor alle consumptiemelk. Daarnaast geven de melkveehouders van Nederland door middel van het *zuivelfonds* nog een subsidie, welke de laatste twee jaren jaren rond 70 miljoen per jaar bedroeg.

Het tweeslachtige karakter van het beleid - voor consumptiemelk gedwongen bestemming en vaste prijs, voor de overige melk vrije bestemming en vrije prijsvorming - levert zodanige bezwaren op, dat zowel de *Stichting voor de Landbouw* als het *Bedrijfschap voor Zuivel* van oordeel zijn, dat het huidige systeem niet meer te handhaven is. Daarom heeft de Stichting in haar voorstel aan de Overheid over het melkprijzenbeleid dan ook ten sterkste aangedrongen op deze vrijheid van bestemming en op het opheffen van de maximum-consumentenprijs uiterlijk tegen het einde van deze winter.

Dit behoeft geenszins te betekenen dat de straatprijs voor de consumptiemelk met één slag zodanig verhoogd wordt als overeen zou komen met het prijsniveau van de overige melk, welke tot zuivelproducten verwerkt wordt. Om het grote verschil geleidelijk te overbruggen is het noodzakelijk uit het landbouw-egalisatiefonds en uit het *zuivelfonds* nog een zekere subsidie te handhaven.

Zeeuwsch Dagblad, 1952-11-22

De melkprijsgarantie voor de boer.

Garantieprijs 20 cent, verrekenprijs 22 cent.

Consumptieprijs onveranderd!

De minister van *Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening* heeft voor het melkprijsjaar November 1952 tot November 1953 de garantieprijs voor de melk vastgesteld op 20 cent per kg. melk met een vetgehalte van 3½ % pct.

In afwijking van de in de laatste jaren gevolgde gedragslijn is de zogenaamde verrekenprijs voor consumptiemelk boven het niveau van de garantieprijs vastgesteld, n.l. op 22 cent per kg.

De regering heeft zich in principe verenigd met het voorstel van het bedrijfsleven, met ingang van 18 April 1953 de bepalingen ten aanzien van de bestemming van de melk en de prijsvorming van consumptiemelk te doen vervallen.

Dit heeft tot gevolg, dat de aanvullingsregeling voor consumptiemelk op die datum niet langer van kracht zal zijn. Aangezien de kostprijzen in de verschillende gebieden sterk uiteenlopen, is de garantieprijs voor het thans aangevangen melkprijsjaar gebaseerd op de gemiddelde kostprijs in de zandgebieden.

Bij het vaststellen van deze prijzen is er van uitgegaan, dat een wederom door het *bedrijf-schap voor zuivel* ingesteld **zuivelfonds** het betalen van een toeslag op alle in consumptie gebrachte melk zou mogelijk maken. Deze toeslag zal gelijk zijn aan het verschil tussen de **zuivelwaarde** en de verrekenprijs.

Uit het Landbouw-egalisatiefonds zal opnieuw een subsidie worden verleend voor alle consumptiemelk, mede als gevolg waarvan vooralsnog geen wijzigingen in de consumptiemelkprijs zullen worden gebracht.

Provinciale Zeeuwse Courant, 1952-11-28

Consumenten-subsidie op de melk gaat volgend jaar April verdwijnen

Volgend jaar April zullen er belangrijke wijzigingen in de melkprijs komen. Aan de tot dusver door de Regering uit het *Landbouw Egalisatiefonds* en het *Zuivelfonds* aan de consument verleende subsidie van gemiddeld 8 à 9 ct. per liter zal een eind gemaakt worden. Opdat de daardoor noodzakelijke verhoging van de prijs geleidelijk geschiedt, zal voorlopig nog f 70 miljoen uit het Zuivelfonds beschikbaar worden gesteld [.....]

Zuivelfonds met groot overschot

De zuivelpositie is dit jaar tot nu toe gunstig geweest. De gunstige zuivelmarkt heeft zich ook weerspiegeld in de voorraden van het I.V.Z., dat producten koopt wanneer de waarde beneden die van de garantieprijs voor de melk daalt.

Bij 't I.V.Z. ingeleverde magere melkpoeder kon intussen met winst van de hand worden gedaan. Ook met de ingeleverde boter zal dit wel het geval zijn, aldus de mededelingen van de *Friese Zuivelbond*. Een en ander heeft tot gevolg, dat het *zuivelfonds*, dat in November 1951 begon met een nadelig saldo van het vorige jaar, thans met een beduidend overschot zal sluiten. (Het *zuivelfonds* wordt gevormd door een heffing op alle geproduceerde melk).

De waarde van de zuivelexport, die van 1948 tot 1951 steeg van 231 miljoen gulden tot 707 miljoen, vertoonde in de eerste helft van 1952 een verdere vooruitgang van twintig procent ten opzichte van dezelfde periode van 1951, zodat aangenomen mag worden, dat deze uitvoer dit jaar op 850 miljoen gulden zal komen.²

Zeeuwsch Dagblad, 1952-12-17

Rumoer om de „goedkope” roomboter

In de Kon. Ned. Zuivelbond FNZ. wordt enige critiek geuit over het afleveren van 500 ton koelhuisboter voor binnenlandse verkoop door het *bedrijfschap zuivel*. Hierover is in zuivelkringen veel te doen.

Het betrof hier koelhuisboter, die niet als zodanig herkenbaar was en om enige reden van ondergeschikt belang niet voor uitvoer in aanmerking kwam. Deze 500 ton is bij inschrijving duur verkocht, waardoor de prijs van verse roomboter ook iets steeg.

Naar F.N.Z.-oordeel was op de koelhuisboter als zodanig niets aan te merken, maar toch zou het beter zijn geweest, indien het bedrijfschap inschrijvingsvoorwaarden, gekoppeld aan een uiterste verkoopprijs en herkenbaarheid zou hebben gesteld. Dit zou verdere afbrokkeling van de binnenlandse markt hebben voorkomen en een beter psychologisch effect op het publiek hebben gehad, hetgeen ruimschoots zou hebben opgewogen tegen de ongeveer 15 cent, die thans per kilo meer in het *zuivelfonds* is gevloeid.

Het in de handel brengen van goedkopere koelhuisboter zou, aldus het oordeel van de F.N.Z. een niet te onderschatten regulering van prijsverhouding voor roomboter met België tengevolge hebben gehad.

² Werd 831 mln. Zie tabel!

Brief Minister Mansholt aan Tweede Kamer.

Verrekenprijs ³

Naar aanleiding van de toezegging, welke door mij op 4 December is gedaan bij de behandeling van vragen van het lid van de Tweede Kamer de heer Biewenga moge ik U Hoogedelgestrengste onderstaande uiteenzetting over de betekenis van de verrekenprijs voor de consumptiemelk en de garantieprijs voor de melk doen toekomen.

Karakter van de verrekenprijs

De kostprijs, respectievelijk de opbrengstprijzen voor de melk hebben zich de laatste jaren op dusdanige niveaus bewogen, dat deze door de Regering, in het kader van de loon- en prijs-politiek, te hoog werden geacht om daarop de prijs voor de consumptiemelk af te stemmen. Daarom werden in de achter ons liggende jaren voor de in consumptie gebrachte melk maximumprijzen vastgesteld en werd hierop van Overheidswege een subsidie verleend. Voor de periode November 1951- November 1952 heeft dit subsidie een totaal bedrag van ongeveer 70 miljoen uit het *Landbouw-Egalisatiefonds* gevergd, overeenkomende met een subsidie van ± 4 cent per liter geconsumeerde melk.

Daarnevens werd een toeslag verleend ten laste van het *Zuivelfonds*, dat is ingesteld door het *Bedrijfschap voor Zuivel* en dat wordt gefinancierd door middel van een heffing op alle tot zuivelproducten verwerkte en in consumptie gebrachte melk. Deze toeslag is tot November 1952 gelijk geweest aan het verschil tussen de marktwaarde van de melk, die verwerkt is tot zuivelproducten. en de garantieprijs voor de melk.

De hierbedoelde marktwaarde (de zogenaamde **zuivelwaarde**) wordt afgeleid uit de opbrengstprijzen van de zuivelproducten bij afzet in het binnenland en bij export. Door de fluctuaties in deze prijzen heeft de toeslag uit het *Zuivelfonds* - de z.g. zuivelwaardetoeslag - een wisselend karakter.

Zoals reeds in de brief van 19 November 1952 aan de Kamer is medegedeeld, wordt voor het melkprijsjaar November 1952 – November 1953 niet meer, zoals voordien gebruikelijk, uit het *Zuivelfonds* een toeslag verstrekt, gelijk aan het verschil tussen de zuivelwaarde en de garantieprijs, maar zal deze toeslag gelijk moeten zijn aan het verschil tussen de zuivelwaarde en de vastgestelde verrekenprijs van 22 cent. Voor het geval de zuivelwaarde daarentegen lager zou zijn dan deze 22 cent. zal eveneens de aan de consument door te berekenen prijs kunnen worden afgestemd op 22 cent, door namelijk, in plaats van een toeslag op de in consumptie gebrachte melk te verlenen, daarop een heffing in te stellen, gelijk aan het verschil met de zuivelwaarde.

Het bovenstaande wil niet zeggen, dat de verrekenprijs zonder meer zal worden doorberekend aan de consument. In de eerste plaats zij er op gewezen, dat deze verrekenprijs geldt voor melk met 3,5 pct. vet, terwijl de consumptiemelk een vetgehalte heeft van 2,5 pct. Hiervoor vindt een omrekening plaats. Daarnaast zal evenals tot nu toe is geschied uit het Landbouw-Egalisatiefonds een consumentensubsidie worden verleend.

3 http://ressourcesgd.kb.nl/SGD/19521953/PDF/SGD_19521953_0002207.pdf

Voorshands is dit subsidie zodanig vastgesteld, dat de straatprijs voor consumptiemelk niet is gestegen, ondanks het feit, dat de gezamenlijke producenten thans voor de voor consumptie afgeleverde melk (van Overheid en consument tezamen) een hogere prijs ontvangen.

Karakter van de garantieprijs

Aan het eind van het melkprijsjaar zal worden nagegaan welk bedrag de tot consumptiemelk en zuivelproducten verwerkte melk voor de veehouders heeft opgebracht. Een nauwkeurige administratie wordt hiervan bijgehouden. Indien alsdan mocht blijken, dat de gemiddelde opbrengst van alle melk, dus met inbegrip van de consumptiemelk, lager is geweest dan de garantieprijs van 20 cent, wordt door de Overheid dit tekort in het *Zuivelfonds* gestort.

Voor het geval het *Zuivelfonds* een batig saldo blijkt te hebben, dat zowel kan ontstaan als gevolg van de vorenbedoelde heffing op consumptiemelk wegens daling van de zuivelwaarde beneden de verrekenprijs als wel als gevolg van een hogere financieringsheffing op de afgeleverde melk dan noodzakelijk was, is bepaald, dat dit aan de melkproducenten zal worden uitgekeerd. Het bedrijfsleven zal uiteraard ook kunnen besluiten dit saldo over te hevelen in het fonds voor het volgend jaar.

Het bovenstaande kan nog niet de volgende voorbeelden worden verduidelijkt

Veronderstelling:

A. De zuivelwaarde bedraagt meer dan 22 cent.

Door het *Zuivelfonds* wordt dan op alle in consumptie gebrachte melk een toeslag betaald, gelijk aan het verschil tussen deze waarde en 22 cent.

B. De zuivelwaarde bedraagt 22 cent.

Door het *Zuivelfonds* wordt geen toeslag verleend en op de consumptiemelk wordt niet geheven.

C. De zuivelwaarde bedraagt minder dan 22 cent.

Op alle in **consumptie gebrachte melk** wordt een heffing gelegd ten behoeve van het Zuivelfonds, gelijk aan het verschil tussen deze waarde en 22 cent.

D. De in totaal afgeleverde hoeveelheid melk, $\pm$ 4.75 milliard kg, heeft minder opgebracht dan 4.75 milliard x 20 cent. In dit geval treedt de garantie in werking en moet door de Overheid het ontbrekende bedrag in het *Zuivelfonds* worden gestort.

Nemen we aan, dat de tot zuivelproducten verwerkte melk - de z.g. **industriemelk** - gemiddeld slechts 19 cent heeft opgebracht, dan is toch de garantieprijs van 20 cent bereikt, doordat voor de voor consumptie bestemde melk - zijnde rond 1/3 deel van de totaal afgeleverde hoeveelheid - 22 cent is gemaakt. Door de egalisatie - in dit geval een heffing op de consumptiemelk van gemiddeld 3 cent, waardoor deze melk dus in eerste aanleg ook voor 19 cent is afgegaan - zal door de „industriemelker” zowel als door de „consumptiemelker” gemiddeld de prijs van 20 cent zijn behaald.

Een lagere gemiddelde opbrengst voor de industriemelk dan 19 cent zou dus, bij de verhouding industrie-consumptie als bovenvermeld, betekenen, dat de Overheid uit hoofde van de gegeven garantie zou moeten bijpassen. Bij een opbrengst van b.v. 18,5 cent voor de industriemelk zou de gemiddeld voor alle melk bereikte prijs slechts 19,67 cent bedragen, hetgeen zou neerkomen op een toeslag over alle tot zuivelproducten verwerkte en in consumptie gebrachte melk van rond 1/3 cent per kg.

De gemiddelde opbrengst van de melk zal uiteraard worden beïnvloed door de vastgestelde prijzen voor de uit de markt genomen producten, de verliezen daarop en het aan het *Zuivel-fonds* toekomende deel van de bij uitvoer van boter naar België te incasseren heffing.

De Minister van Landbouw. Visserij en
Voedselvoorziening,
MANSHOLT.